

LO CAMP DE TARRAGONA

PERIÓDICH (ATALANISTA)

Any 3.— Núm. 94.— Diumenge 25 de Maig de 1902.

LO QUE VOLÉM

«Volém la llengua catalana ab carácter oficial y que sian catalans tots los que desempenyin càrrecs públichs: volém Corts catalanas, no sols per estatuir nostre dret y lleys civils sino tot quant se refereixi á la organisió interior de nostra terra: volém que catalans sian los jutges y magistrats y que dintre de Catalunya's fallin en última instancia's pleits y causas: volém ser àrbitres de nostra administració, fixant ab entera llibertat las contribucions y impostos, y volém, en fi, la facultat de poder contribuir á la formació del exèrcit espanyol per medi de voluntaris ó diners, suprimint en absolut las quintas y llevas en massa y estableint que la reserva regional forosa presti servy tan sols dintre Catalunya.» (Del manifest de la Unió Catalanista de 16 de Mars de 1897).

Conducta digna

Los elements caciquistes d'aquesta ciutat, no n'han quedat satisfets de les passades festes. Hauríen volgut qu'el poble hi hagués prèss part, que les autoritats verament populars se concessionn les seus desitjos, mostrant una alegria que no senten ni poden sentir, y al veure que se's ha deixat complirament sols, llensen als quatre vents accents il·lustrmers, dolentse de que Tarragona y sa província hayan quedado sin representació en les festes de la proclamació de don Alfonso XIII.

Pera èlhs, acostumats á desempenyar sempre'l trist paper de captaires, s'ha de tenir content al govern central pera quan se li hagi de demanar alguna cosa de les moltes que nos pot concedir; *verbi gratia*, una nova liquidadora, un parch mòvil, un augment en los consums ó en la contribució industrial, una llei pera que paguin dues vegadas més las vinyas filoxeradas.... Sembla estrany que hi hagi encara gent que tinga tan pobre concepte de lo qu'es de lo que vol representar!

Per fortuna han passat pera no tornar mai més, aquells temps en que la voluntat del cacich era llei, y l'acatavan las autoritats y'l poble. Avui, qui més qui menys, tothom té conciencia dels seus actes yls enmotlla en un llògich procedir, no en lo capricho de quatre senyors que s'han passat los anys mirantse y alabantsé si mateixos y á l'últim s'ho han cregut que són alguna cosa. Per això se'n estranyan tant los elements caciquistes de que s'allunyi cada dia més de son costat lo veritable poble, que no és pas lo que serveix de carn de canó en días d'eleccions y's vén lo vot al qui més li paga.

Lo poble de Tarragona, aquest poble sufert y pacient que ha donat sanch y diners pera que'n fessin malus los governants espanyols, que vé pagant fa molts anys més de lo que de dret li pertoca, qu'està desengaixat dels polítichs de tots colors y sab qu'els cambis de govern á Espanya, no han significat ni significan altra cosa que'l predomini de unos mismos perros con diferents collars, aquest poble ha vist ab gust y ha celebrat l'actitud correcta y digna d'aquelles autoritats y d'aquelles corporacions que, no doblegantse á las imposicions de dalt, han obrat com la prudència y'l bon sentit aconsejaven.

Y vegis per què volian fer festas los elements caciquistes, puig qu'ells mateixos ho diuhen. No era pera demostrar los sentiments monàrquichs, pera prestar culte y homenatge á una idea política professada ab convicció y mantinguda ab llealtat, no. Era senzillament pera explotarla en benefici propi aquesta idea, pera satisfacer un egoisme, pera pescar quelcom en lo riu revolt de las adulacions y dels blincaments d'esquena.

Que petits resultan aquests homes y que antipàtichs los procediments de que s'han de valer pera fer mèrits devant dels poderosos de Madrid, que han portat á la desgraciada Espanya á l'últim grau de vergonyosa decadència!

Sempre ho hem vist qu'el signe característic del rebaixament y de l'impotència, és l'adulació. Quan las virtuts civicas són desconegudas, quan los homes yls pobles portan damunt seu l'estigma afrentós del esclavatge, lo sentiment de la propia dignitat desapareix y s'entronisa la hipocrisia ab son natural seguici de falsos afalachs, de mentideras protestas de sumissió envers los que han estat los primer causants de las desgracias, conviantlos ab aytales demonstracions á seguir impenitents la explotació que exerceixen.

Los homes yls pobles que valen, que tenen conciencia de lo que són y representan, que anyorjan una vida

de llibertat y de progrès y inspiran los seus actes en la rahó y en la justicia, no van pel mon cercant almoyanas que humilfan, no vènen per un plat de lletans la seva dignitat. Per això mèntre uns ideas s'enfonzan las altres s'enlayran, y per això precisament és cada dia més nombrós l'estol catalanista, mèntre van aclairintse depressa y ben depressa las flèxeres dels elements caciquistes.

Per dirho d'una vegada: la conducta dignísima de l'Ajuntament de Tarragona, que no ha respot á cap criteri sectari ni egoista, y ha estat ressó perfecte de la manera de pensar y de sentir del poble, ha merescut la aprobació y las alabansas de tothom. Al costat d'això, clara y eloquènt manifestat pel mateix poble ab actes que no deixan lloc á dubtes, ben poca cosa són y significan las exclamacions de despit y las riducules dels caciquistes que, per una de aquellas contradiccions que tant sovinten en la vida humana, són lo element més perturbador d'aquesta ciutat, tot anomenantse conservadors y convensuts partidaris de l'ordre.

Indiferència

No és d'ara, és de molt temps que les festas per qualsevol motiu celebren al centre d'Espanya, no tenen lo més petit ressó á Catalunya. Lo nostre poble, per motius ben coneixuts, ha arribat á tenir un coneixement perfecte de la realitat, y compren que no són propicis los temps ni és pas arribada l' hora d'entregarse á esbojarrades alegrías. La misèrrima situació del pais, per una banda, y per altra'l negre pervenir que deixan entreveure las orientacions presas pels polítichs espanyols, convidan á la meditació quan no omplen lo cor de planyenta melangia. No és l'odi, no és la protesta, no és l'apassionament del sectari lo qu'inspira'l nostre actes; és senzillament la poca confiança en los homes que regeixen l'Estat, los seguits desenganyos que proporcionan, lo complet descredít en que han cayut los procediments de govern.

Lo darrer sig'e, y molt especialment sa segona meytat, ha servit de profitosa ensenyansa. Hem vist ensoriar monarquias, elaborar revolucions, cambiar formas de govern, y sempre's resultats han de estat los mateixos. De las lluytas fraticidas, de las dissensions políticas, de las conspiracions y dels combats, moltes vegades sangnantes, entre unes y altres ideas, lo poble no n'ha tret rès, absolutament rès. Lo poder ha passat per diferents mans sense que s'haja notat lo cambi, á un govern dolent n'ha seguit un de pitjor, l'enrocament d'un despotisme no ha servit més que pera enlayrar nous despotas... Es la història la que així nos parla, y tots devem acotar lo cap devant dels fets.

A tot això, y per lo que més direntament fa referència á Catalunya, afegeixis lo poch respecte que s'ha tingut á sas aspiracions, lo desitj clarament manifestat pels governants de anorrear sa personalitat, presonera entre las espessas mallas d'un centralisme embrutidor, yls esforços, fins ara, per fortuna, inútils, pera que esclatien en questa terra's odis y las lluytas de classe. Per altra part, malgrat contribuir nosaltres més que cap poble d'Espanya á las càrregas de l'Estat, de las esferas governamentals no n'hem rebut més que agravis y vexacions. Lo desenvoluplo de las nostras energies, enlloch de ésser favorescut per l'acció de l'Estat més aviat ha sofert contrarietats de tota mena, y si per excepció se'n ha prestat l'auxili necessari, protegit, per exemple, nostra industria, no més privilegiada que la de las altres regions, en mil ocasions se'n ha retret la almoyna, pera buscar arguments ab què probar lo nostre egoisme.

«La causa de sa gran activitat—la de Méjich—s'explica ab pocas paraulas, puig es l'efecte més natural de la orga-

nización regional ó federativa. Totas las companyias mexicanas ó extrangeras que portan projectes beneficiosos al pais troban en lo govern de cada Estat una ajuda ferma y segura pera realisarlos, manifestada diferents voltas no ja ab concessions facilitadoras, sinó contribuïnt á la empresa ab sumas cuantiosíssimas. Qui estiga acostumat á la incalificable organisació y administració de l'Estat espanyol que entorpeix tota idea noble y gran, se sorprén y's maravella á la vista d'un espectacle tot diferent com és lo de que á l'ombra d'una divisió senzillissima, se mantenen inviolables las llibertats estatutaries y troban en ella empenta y protecció totes aquellas empresas de distint caràcter que tendeixen á l'engrandiment y al progrés de sa patria. Tal Méjich, que deixant á cada Estat lliure y soberà de sus accions, estableint que cada un arregli á mida de sus conveniencias, sus lleys y sos assumptos interiors ha vist creixer en onada jegant á tots ells, colocantse á considerable altura per lo sol fet que cada un ha pogut posar á l'alcans de sus necessitats totas sus energias, podent movilisar-se sense lligams de cap mena. Aqueix es l'únich modo de formar ó reconstruir las nacions; tenint cada un son lloc y deixant á sa conciencia la llibertat de sus accions y'l conquerir se son pervindre; llavors és quan los pobles coneixent sos drets y sos deberes saben ferse esclaus de sí mateixos y sabent que son destí depèn de son propi esforç procuran ocupar dignament lo lloc que los correspon en lo concert universal. Las nacions que com Espanya s'aferren á lo contrari proclamant en nom de sentiments caduchs la esclavitud comuna y que á crit de germanor s'ensemblen llurs carns de tant que volen acostar-se, aqueixas han d'enfonzarse necessàriament per que viuen desnivellades y carregan tot son pes en la extremitat de sos idealismes vells y extravagants; y sos exageraments han d'ofegarlas, puig no tenen ayre suficient pera poder viure tan estretament.»

Ja ho vèuen: á l'ombra d'una divisió sensillissima y deixant que cada Estat com diuhen allí, ó regió, com dihèm aquí, establexi sus lleys á mida de llur conveniencia, Méjich prospera y á ningú se li acut que tal sistema puga atentar á la integratitat del Estat confederal, ans bé l'enforteix y l'enlayra y li assegura un pervindre explendorós.

Los partidaris de la política rancia, que tot ho esperan del Madrid centralista, que vagin aprenent y estudiant, si és que'n saben.

Lo Dr. Alcover á Tarragona

L'ilustre viatger, de quina arribada á la nostra ciutat donavam compte en l'anterior número, aprofitó sa estada en la mateixa pera visitar los nostres monuments, y fer un complet estudi de la Sèu, de la que prengué numerosíssims datos pera una obra que té en preparació. Aquesta gran obra de l'arquitectura catalana lo deixá admirat y encantat de tal manera, qu'á mida que la anava recorrent y capit, la proclamava'l cap de brot de l'art arquitectònic de aquesta part de Catalunya.

Dissapte al matí s'celebrá á la casa del Dr. Gibert, hont, com diquerem, s'hostatjava l'eminente patrici, una reunio dels colaboradors del Diccionari, qui li proporcionaren complets datos de la fonètica tarragonina.

A la tarda, igual qu'el dia següent continuó l'estudi de la Sèu, y després de visitar las autoritats, l'Associació Catalanista y Redacció de Lo CAMP DE TARRAGONA, algunas comunitats religiosas y distingits colaboradors de l'obra, diumenge á las cinch de la tarda, doná al local de la Arqueològica l'anunciada conferència. La sala s'omplí de gom á gom, figurant entre els assistents lo més granat de la nostra gent intel·lectual y nombrosa representació del clero y alumnes de tots nostres centres decents.

Ocuparen la presidència, ab lo Dr. Alcover, los cooperadors del Diccionari, Rts: Dr. D. Joan Torra y D. Ramón Arrufat, lo Sr. Gibert y D. Joan Ruiz, corresponents en aquesta ciutat y D. Joan Poblet, qu'ho és a Montblanch.

«La causa de sa gran activitat—la de Méjich—s'explica ab pocas paraulas,

per que'n participés l'altre; passaven los mateixos plahers, tenian los mateixos mesures y cap persona, per vista fina que tingües, hauria pogut senyalar ni una sola preferència en las probas que rebian d'estimació y amor.

El senyor de Flavy ascendí á coronel alguns anys després; però, á causa de las

esmentat Sr. Gibert pronunciá breus y escavents mots de presentació de l'insigne conferenciant y tot-seguit prengué la paraula'l Dr. Alcover, de quin discurs sovint interromput per los murmuris d'aprovació dels oyents, ne donèm complet es tracte en altre lloc d'aquest número. Lo Sr. Ruiz y Porta clogué l'acte ab quatre paraules de gracies.

Seguidament y acompañat del distingit historiador D. Emili Morera, visità'l Dr. Alcover lo Museu Arqueològic del que feu granselogios.

Al vespre, fou obsequiat per difents amics ab un sopar íntim á la fonda de París, ahont passarem dues horas ben bonas en agrados y cordialissima conversa y tinguerem novam ocasió d'admirar los pregóns coneixements léxichs de l'ilustre Vicari General de Mallorca.

A l'endemà, junt ab los nostres companys Srs. Gibert, Ixart y Oliva, lo Dr. Alcover marxà cap á Reus, pera continuar lo pelegrinatge que voluntariament s'és impostat á fi de interessar á tots los vers aymants de la Patria en la obra magna y trascendental del Diccionari de nostra hermosa llengua.

Deu donga á Mossén Alcover llum y forsa per portar á bona fi tan lloable empresa.

Lo preu de l'amistat

Recordis la bona acollida que ls suissos feren als soldats francesos de l'exèrcit de l'Est, quan, després d'una trista derrota, passaren lo collat de Iravars l'any 1871.

Dos amics íntims, lo quefe de l'esquadra de Flavy y'l capitá Autresme, anaren á Neuchâtel pera esperar la completa curació dels ferits y la concentració de las forsas.

La major part dels seus companys militars, havían ja retornat á sa patria y's veyan impossibilitats de ferho: las seves mullers, que tenien també intima amistat, anaren á juntarse ab ells.

La senyora de Flavy anava acompanyada del seu fill de pochs mesos, que portava per primera vegada al seu pare, perque'l petonejés.

Lá d'Autresme estava á punt de desocupar, y sens tenir en compte'l avisos del metje, desafia la rigurositat de l'hiver per anar ab lo seu marit.

En los jorts de prova es quan s'arrelan las amistats veritables. Seguint en tot y per tot als seus respectius marits, passant las mateixas penas, sofrint las mateixas privacions, las dues donas, semblavant talment dues germanas quins cors se movian á un mateix impuls.

Lo capitá Autresme morí pochs días abans de que fos mare la seva muller. Aquesta no li va pas sobreviure gayre: las fadigas, la pena, més que tot, havien alternat tant la seva salut que no pogué soportar aquell pas.

En sos últims moments, totas las seves preocupacions eran pel seu fill que entrava en lo món en tant tristos moments.

—Amics meus—digué ella al quefe de l'esquadra y á la seva muller—la meva esperança tantols está en vosaltres, que sou los amics á qui puch confiar al meu Edmont: tinch parents molt iluny, ab los que he renyit ja fà temps; lo sol pensament de que ell podrà anarhi á raure, m' fà tremolar; li ensenyarián á aborrir á la seva mare y l'educarien del modo que m'és tant odios: prenèulo y feune un home honrat, no m'el refusèu. Esperansada ab la vostra promesa morí tranquila.

Emocionats, més que per las llàgrimas, per l'accent suplicant de l'agonitzanta, los dos li prometeren cuidar-se del seu fill, considerantlo igual qu'el d'ells, sens distincions de cap mena.

La senyora d'Autresme sabia que cumplirán lo promès y morí resignada, fixant envers los dos esposos mirades plenes d'agraiment.

Durant los anys que anaren passant, l'Enrich y Edmont, foren cuidats ab igual sollicitud; no's feya rès per l'un que no'n participés l'altre; passaven los mateixos plahers, tenian los mateixos mesures y cap persona, per vista fina que tingües, hauria pogut senyalar ni una sola preferència en las probas que rebian d'estimació y amor.

Lo senyor de Flavy ascendí á coronel alguns anys després; però, á causa de las

malaltia que havia passat, se vegé obligat a demanar lo retiro, que se li concedí, anant a viure a Chartres, la seva població natal, ahont morí al cap de un any.

La seva viuda anà mantenintse junt ab los dos nens, d'una modesta pensió que'l govern li passava y de la renda que li produuien algunes fincas. Ella prossegia la seva tasca ab igual zel que durant la vida del seu marit. La seva única ocupació era preparar lo pervindre dels seus fills; y ho feya procurant que, si la seva amiga ho hagués pogut veure, no digués que havia faltat al jurament donat.

Ab lo temps se remarcaren las diferències, que hi havien, entre las dues naturales dels dos joves. Edmont tenia una intel·ligència molt viva, molt penetrant, y obtenia, sens grans forsas, èxits brillants en los seus estudis. D'alta y esbelta estatura, s'feia simpàtic desseguida; tenia la seu dolsa y la conversació agradable. Per tot arreu l'acollia amb entusiasme.

L'Enrich, més serio y més reflexiu, preferia's los goigs de la vida familiar als de fòra; incapaç de fer qualsevol acte de vanitat, no's movia may de las seves relacions modestes y poch notables.

No s'engelosia pas ab los èxits d'Edmont; ans al contrari's aplaudia; y, si algun cop la seva mare criticava la lleu-geresa d'Edmont sobre la seva propensió al plaher, lo defensava ab calor.

No era natural que s'aprofités de las ventajas que li havia concedit la Naturalesa y que se li havien negat a nell? Ell gosava sentir elegir al seu germà, del mateix modo que hauria gosat si se haguessin referit a nell.

Lo senyora de Flavy, consentia sempre ab lo que deia l'Enrich, callant las reflexions que més d'una vegada li venian a la boca; y, tement que se li conegeués una preferència, que de cap de las maneras volia existir, procurava fer oblidar al seu affillat, Edmont, las observacions sevases, que per cert eran fetas sens reny y ab la major dolura.

Quan aquest exposà l'eu desitj d'anar a París, ahont un amic del coronel lo faria entrar en unes oficines d'administració, l'Enrich l'apoyá perque hi anés, donchs li sembla justificada tal pretensió. Ell allentà a la seva mare perque no reculés devant los sacrificis que hagués de fer, que's hi serian recompen-sats per la ditxa de vèrel colocat en un lloch de tanta distinció.

En quant a nell, no tenia pas ambicions tan altes. Una petita collocació en las oficines de la població, ja'l satisfeyà: la seva obligació era no deixar a la seva mare y viure gosant los plahers y delicias de la llar.

A pesar de tots los esforços que fes per no demostrarlo, lo cert és que's dos joves no ocupavan pas un lloch igual en lo cor de la senyora de Flavy, la qual lluytava sempre per cumplir lo que prometé una agonitzant.

Sabia que un dia o altre ho hauria de dir: però estava resoluda a retardar aquest moment tant com pogués.

**

Un fet inesperat va fer que arribés. Lo coronel tenia un parent molt lluny, a qui no havia vist feya molt temps. Aquest, que era solter, morí a Corbeil, hon passava una vida d'avar, donchs tenia diners y no's cuidava de l'alimentació. Una carta d'un notari notificà a la senyora Flavy que havia mort ab intenció y que la seva fortuna passava als fills del coronel.

Aquesta noticia feu quedar parada a la víuda. Havía, sens cárrechs de conciencia, repartit lo seu amor, los seus cuidados, entre los dos joves: però, i tenia lo dret de continuar sent veure que's dos eran sos fills, si perjudicava, fent-ho, a l'herèr d'una fortuna que sols devia pertanyer al que ho era? Al seu modo de pensar n'hauria tingut remordiments de conciencia. Per tant, ella devia dir la veritat.

Quan l'Enrich entrà al seu quart, ella'l feu seure y li explicà fil per randa lo que passà a Neuchâtel.

—Estimat fill meu—afegí després—te coneix massa per esperar que no'm reprobars l'haver compartit lo meu amor entre tú y l'orfe, a qu'il teu pare y jo prometerem cuidar. Sempre tú has sigut qui ha solicitat que jo afavoris més a Edmont, y als téus ulls jo no feya may prou per ell. Perjudicant los téus interessos, era que feya lo que tú volias: però ara tracta d'una fortuna que sols devia anar a parar al que porta'l nom de Flavy. Jo no puch callar més.

—Per què volèu parlar mare meva? No seria mello r ferho quan nos haguessim partit en parts iguals la fortuna? Si Edmont y jo no som germans per la sanch, no ho som per l'estimació que ns uneix desde nostra infantesa? Es possible que un de nosaltres estiga adornat ab tots los dons de la fortuna, mentre l'altre visqui en la pobresa? No, mare meva, solzament pensar en això'm fa pena. Ne tindràm prou ab la meytat d'aquesta fortuna; no privem pas a Edmont de qu'en posseixi l'altra meytat, que prou l'ajudará porque puga ocupar en lo món lo lloch que té dret a aspirar.

Molt bé, fill meu, los sentiments aquests t'honran y no'm sorprenen pas. Pèro en la realisació del téu projecte hi han obstacles ab los que no hi pensas. Pera certs actes, és precis presentar documents. Són precisos pera entrar en possessió d'una herència. Edmont se veurà obligat a treure la fè de baptisme. Després—afegí ella,—estàs tú ben segur de que Edmont faria com tú, en lo téu lloch?

Duptarho és ofendrel, mare, jo estic segur de la seva estimació com ell pot estar segur de la meva—

La senyora de Flavy va somriure d'un modo excepçich.

—Molt bé, fill meu—digué ella,—jo no voldria pas que'l duple entrés en lo téu cor. Tú ets l'únich que pots disponer dels téus bens; però demano una cosa: quan li diguis que sou fils de parents diferents, no li dongs a coneixer qui és lo veritable fill del coronel Flavy.

—Hi consento, mare, però és una proba, qui resultat ja'l veig per endavant.

**

Aquell mateix dia va enviar un avis a Edmont perque anés desseguida a Chartres.

Així que hi arribà'l seu entrar al seu quart.

—L'oncle Hector de Flavi és mort,—li digué.

—Ja ho sé.

—Sabs, també, que ha mort sense testament?

—Això no ho sabia.

—Per tant la seva fortuna passa als herèus del Coronel Flavy.

—Ja ho sé.

—Però hi ha una cosa que tú no ho sabes. Un sol de nosaltres dos és fill del coronel; l'altre es affillat.

En pocas paraules li esplicà l'escena que passà al voltant del llit d'una agoniada, mare d'un jove qui nom no va dir.

—Estimat Edmont,—afegí després.—L'amor que ns portem desde petits, crech que és lo mateix que ns portem avui; la revelació que se n'acaba de fer no'l pot cambiar en rès.

Units nos havém estat sempre en la desgracia, ens podriam separar en la fortuna? Cada un de nosaltres no viuria tranquil, essent rich, si vegés a l'altra pobre. Partimós com a germans aquesta fortuna ab la que no comptavam ni tu ni jo.

Edmont escoltava ab atenció y Enrich se'l mirava fixament, observant que sostenia una lluya interior.

—La teva proposició—digué per fi—m'agafa desprevigut; dónam temps per pensarhi.

—Està molt bé; pésahí.

Se van separar y l'Enrich anà a veure a sa mare: estava molts trist. S'havia fet la ilusió durant tota la seva vida, de qu'el seu germà, tenia més estimació a ell que no pas al dinar. May hauria cregut que fos lo contrari.

—A mí no m'agafa tant despreviguda—digué la senyora de Flavy—ja sabia que'l téu cor era mello r que'l seu.

Edmont anà a passejar per las aforas de la població y examinà fredament la qüestió.

De caràcter vanitós, aquest mal se li agrava ab motiu dels èxits que obtenia. Estava segur de que era ell lo fill del coronel; que'l seu nom li havia obert los salons de l'alta societat, que per ell havia tingut relacions ab personas més riccas que ell, y que havia gosat de tots los plahers que li permeteren los bens de que disposava.

Ell se considerava com a veritable representant d'una família il·lustre, y creya que no ho era l'Enrich, donchs aquest, al trobar-se devant d'ell, sembla l'reconeix una superioritat, ab la que ell creya.

Com que estava convenst de que l'Enrich no era germà seu, se feya venir a la memòria una tanda de fets, que al seu modo de veure probavan d'un modo ràpid y evident lo que ell se pensava.

La seva elegància, la distinció que se li feya y se li reconeixia, no era prou per creurelo?

Per què la senyora de Flavys havia sigut tant indulgenta ab ell, mentres que era molt rigurosa ab l'Enrich? No's veia prou clara la preferència que demostrava envers ell?

Si l'Enrich ab tanta insistència li havia proposat la partició de l'erència, abans de que's possés en clar l'assumpto del naixement, demostrava que volia tenir segura la meytat de la mateixa, donchs de ferho no n'hi tocaràs rès.

L'imaginació troba sempre arguments per apoyar lo que vol nostre orgull, o, mello r dit, nòstre pensament. Havia comensat dupertant y desseguida va trobar la veritat ben palpable. Al seu modo de entendre, ell era l'únich fill del coronel y l'Enrich no era més que un estrany introduït en la familia per l'adopció.

—No, jo no'n tinc pas cap dupté; ab mi no hi jugaràs pas ningú;

—Què has decidit?—li digué l'Enrich quan se veieren.

—Estimat amich—li respondé—jo tinch escrupols de fer algún àete contrari a la Lley. Jo m'atenció a lo que ella digui.

—Oh! Edmont, jo no hauria pas may cregut qu'una qüestió de diner aixequés una barrera entra nosaltres.

—No'n tinguis por. Jo no oblidaré pas may los llassos que ns han unit.

Y parlava ab tant orgull y ironia que'l cor de l'Enrich quedà llatzerat.

Durant lo dèmés d'aquell dia l'actitud de cada un dels dos fou freda: sembla que no quedés en los seus cors cap mena d'estimació.

Quan anavan a descansar, la senyora de Flavy, digué a Edmont:

—Demà aniràs a casa'l notari Cuortois: ja està avisat y t'ensenyaràls documents que's refereixen a cada un de vosaltres.

Després, quan quedaren sols ab l'Enrich li digué:

—S'ho ha buscàt ell mateix.

A l'endemà Edmont sorti de easa: se'l va esperar inútilment durant algunes horas. La seva mare adoptiva, per fi, anà a cal'l notari.

—Senyora—li digué aquest—seguint vostras instruccions he enseñyat a Edmont las dues partides de naixement que d'un modo palpable identificaven a ell y

al vostre fill. Ha quedat parat y sens pronunciar paraula, durant breu temps; després m'ha dit adéu ab veu tremolosa; ha sortit depressa; l'he seguit ab la vista; anava cap a l'estació del ferrocarril.

L'Enrich no podia pas avenirse ab aquella manera de perdre la amistat; escrigué una carta a l'autent, en la que assegurava que sempre'l consideraria com a germà; la carta li fou retornada sens haverla oberta.

La seva mare buscà'l modo d'acon-solarlo.

—Oh! mare,—digué ell—bè'm costa prou cara aquesta fortuna, ja que jo la pagó ab una amistat que creya hauria durat tota la vida.

Louis COTTAN.

Comentaris

Cosas graves

Se diu per Madrid, que'l govern té la intenció de no obrir les corts pera ara y tant, y que de no haverhi rès de nou, per allà a la tardor comensarà a pensarhi. Es lo mellor que pot fer pera estar tranquil y pera que cap diputat l'amohini ab això de las associacions concordadas, la qüestió social, la catalanista ab la descentralización oferta per en Canalejas, y demés insignificants problemes que estan sobre el tapete. Tal vegada aquests problemes no siguin los que més preocapan al govern, puig ab una mica de patriotisme y no tent rès se resolt tot; segurament lo problema més grave de l'actual govern es lo discontent dels pares de la patria per una qüestió de tantíssim interès nacional com ha sigut la repartició d'invitacions pera algunes de las festas celebrades darrerament a Madrid.

Los que han arreplegat invitacions y's que no'n han pescat cap estan que bufan contra'l govern; los primers perque no han tingut las que necessitaven y's segóns per haverse quedat a la lluna de Valencia. Tot y tenint las corts tanca-das no ha faltat soroll al Congrés, fins a l'extrem qu'un diputat sense fer cap embut, va manifestar, mentres se rifaven las invitacions pels toros, que a la funció del Teatre Real hi havian assistit dues fulanas ab invitacions pertanyentes a la mesa del Congrés. Contín quin rebombori's mouríà al sentir tal cosa, de la que'n resultarà probablement algún lance.

Ja fa bél el govern enviant als diputats a pender la fresca; quan allà l'Octubre s'obrirà las Corts, ja's hi haurà passat la enrabiada de las invitacions y n'és fàcil fassin caure'l govern per un motiu tan edificant. Què diríen las nacions extrangeres? Què som una colla de ximples?

Nostre simpàtic confrare conservador, nos diu que no es demanar perdeó lo fer constar en acta que no entren a sessió perque ignoraven que s'hagueren reanusat, y menys si's fa sapiguer que de haverho sapigut tampoc hi haurien entrat. Si es així, no hi havia cap necessitat que's molestessin demanant constés en acta una aclaració, que si no significava por, no sabé lo que significaria. Ademés, en alguna cosa devian haver faltat quan fòra sessió pregaren a l'Alcalde que's dispensés, segons nos va escriurer l'amich de referencia, que no es pas lo regidor que va demanar que's llegigués un article del reglament pertinent al cas, com vol suposar lo confrare.

Respecte a la no publicació del preàmbul de la proposició sobre festas, nos diu *La Opinión* que no ho ferén perque no ho estimaren convenient. Això si's vol ja pot ésser una explicació com qualsevol altra; però creyem que haurien estat més en just dihent que no la publicaren perque no'l hi va convindre. Tot lo qual nos demostra una vegada més, que'l seu monarquisme l'amagan tot sovint, donchs de ferho no n'hi tocaràs rès.

Y respecte a lliurament dels drets de l'erència, que no'n ha de ser una qüestió de diners, que no'n ha de ser una qüestió de la justicia, que no'n ha de ser una qüestió de malfactors mateixos.

Si això se complissin això seria un paradís terrenal y ahont deia que la cèlebre escritora senyora Pardo de Bazán escribia «troba exacte aquell judici del seixant Silvela segons lo qual referintse a Espanya, tenim totas las apariencies y cap de las realitats d'un poble constituit segons lley y còs juridich» y afegia «nosta estat social és en lo fons l'anarquia y tan extremada que's tem a la justicia molt més que als malfactors mateixos». Si això se complissin aixòs que devian coneixi'r panyo, és estrany que jo cregui que la caritat potser se l'ha menjada fa anys lo caciquisme que patim? És estrany que burlàntse d'un diputat Cánovas, perque se queixava de no cumplir las lleys, deixi de cumplirlas l'Ajuntament de Tarragona que ha sigut fins avuy hechura de Cánovas, Silvela o Sagasta, que poch dèu anar del concepte que cada un d'ells tenia y tenen de las lleys que ns regeixen? Però si a Cánovas, Dèu l'hagi perdonat, a Silvela y a Sagasta, que Dèu los ajudi (a caure), ja's coneix tothom.

Y respecte a la qüestió de la caritat, que no'n ha de ser una qüestió de diners, que no'n ha de ser una qüestió de la justicia, que no'n ha de ser una qüestió de malfactors mateixos.

Y tant; però ells creuen que al pùblic se li pot donar gat per llebra, fent demostracions de monarquisme, vingui o no vingui a tòm, dintre de l'Ajuntament.

—Es a dir que tot això de las festas no es expresió verdadera del seu dinastisme?

—Ni's mils; comèdia y rès més que comedie.

—Si és comedie no deixa de pertanyer al gènere infim....

—Y tant; però ells creuen que al pùblic se li pot donar gat per llebra, fent demostracions de monarquisme, vingui o no vingui a tòm, dintre de l'Ajuntament, y no recordantsen pera rès fòra s'allí.

—Vaja, no exageris; a cala panión paren mitjans il·lustrins als balcons y una dotzena de llums; l'òrgan del partit sort

Pastillas Morelló

**La obra del Diccionari
de la llengua catalana**

Extracte del discurs fet per Mossèn Antoni M.ª Alcover, diumenge passat, al saló d'actes de la Societat Arqueològica de Tarragona.

No tinch, Senyors, començà l'il·lustre conferenciant, les condicions de talent que se m'han atribuït, però lleigitimament que m'dirigesca a est selecte auditori; però m'apar que bastan à ferho la meua intènca amor à la nostra llengua y mon entusiasme pera sa vida y progrés. Donchs bé: fa un mes y mitj, de primers d'Abrial, que'n parlo cada dia, d'aquesta llengua, y'n sermonejo de la amor à ella à molts y molts pobles del realme català hont és més freida y esmoretehida, del de Valencia; pobles qu'hon oït la nostra propaganda com la veva llunyanada de la patria que creuhem morta.

Mes ab goig s'ha de dir; en las vilas y llogarets de totes las tres provincias de aquell regne, no só trovada gota de prevençió contra Catalunya, ans bé una íntima admiració envers lo poble català y recança de no saber ó poder secundar lo nostre moviment de reivindicació. Quan, tot representants, los mostrava l'exemple de Catalunya y de Mallorca, rendian homenatge, ls bons montanyenches valencians, als nostres emprenys pera conservar tot lo que dintre d'Espanya ns dóna fesomia, carácter y vida propias.

Aquesta simpatia y admiració satisfa de valent; y hem de creure que si á dins de la capital de Valencia, hi hagués un estol valencianista de bon de veres, seria un fet la restauració de la tradició valenciana y s'estendria y consolidaria allá, com ho esrà en las nostras terras, lo renaixement literari català. Mes esperem: Déu sens dupte hi reserva temps meilleurs, en los que homes de cor y de seny enlayren à Valencia la nostra bandera; y allors sí que será un fet la nova unitat de totes las terras que'l són immortals Comtes de Barcelona y Reys d'Aragó són, formant un sol cós y no més una anima, gloria legítima de l'Edat mitja y dels pobles més gloriosos en la història d'Europa.

Me resta encar altre tant temps de predicar continuament que la amor à questa parla, per vosaltres demostrada ab la presència en aquest acte, sí, per tots los qui la sentim traduïda en fets, treballant pera restaurala, netejarla y fer de bell nou explendorosa.

Fins al segle XVI, l'estol brillantíssim dels nostres escriptors, posà la llengua catalana molt més alta que cap de sas germanas novo-latinas, y feu sa literatura d'un conjunt més ric y expléndit quèl de la italiana, malgrat no tingueren cap geni com lo Dante, y no cal pas dir que moltíssim més que las francesa y castellana, allors encar al bressol. Fins á dita època conservá una molt notable unitat literaria; però quan entraida aquella centuria, los Reys deixaren son us y la moda feu que'l són literats la abandoness a si mateixa, caygué en un estat de desolació qu'ha durat trescents anys, mancada boy se pot dir de cultura literaria, y, com à conseqüència fatal, accentuant en ella'l moviment de disgregació natural à totes las llenguas, quan los hi falta la contenció, l'aglutinat, d'aquella cultura.

Son renaixement, al segle passat, se feu d'una manera fragmentaria, que'l són poetas de cada regió de la llengua cantavan en la propia, mercès à lo qual se pogué creure que las ramas del gran arbore eran troncs diferents; però los estudis gramaticals posteriors han rectificat est erro y proclamada la unitat, la qual s'ha de reformar per medi d'un Diccionari complet, que la abrassí sencera en lo temps, desde son origen al nostres dies y sencera en l'espai, això és, ab totes las formas qu'adote en los diferentes països hont es al present parlada.

Jo estich ben convençut qu'un Diccionari complet y una Gramàtica històrica demostrarán la subsistencia, malgrat las diferencies locals y regionals, poch importants certament, de la gran unitat lingüística dels segle XIII, XIV y XV: fan patent que casi no hi ha mot ó modeisme exclusivament català, mallorquí, rosselloní ó valencià, perquèls que uns regnacions creuhem peculiar llur, ho diuen uns altres també, en un ó altre paratge; evidenciari que la nostra llengua s'conserva com pocas de las parla-das à Europa.

Més pera dur à cap aquellas dues importantíssimes obres, caldria resseguir tots los territoris hont s'usen varietats de la gran llengua catalana; y com aytal sia molt difícil pera una sola persona, jo convidó à acoblar en aquest estudi de l'esforç de tots los qui estiman la nostra tradició nacional; que'l són qui ara la donan per morta, à l'estil dels qui motejan als Aribau, Rubió y Aguiló, à principis del renaixement, de ventadors d'un foc sense calor y ell ha produbit una renaixença esplèndida, vegin qu'és tan viva, com conreuhada de Reys, literats y sabis, ho era en lo segle XV; que

conserva, encar qu'esbarriadas, totes las formes de son temps d'or.

Però aquesta ratificació grandiosa de la vitalitat de la llengua catalana, de cap manera del mon té d'ésser una obra arqueològica; volèm restaurar, sí, però basantnos en la realitat actual, no desenterrant paraules mortas, sinó treyent las vivas dels recòps hont són usadas y presentantlas à amics y enemichs com à joyells en mal hora arreconats.

Y com d'estas n'hi ha en tots los territoris de la llengua, la tasca de restaurar las havém de considerarla una obra nacional, à la que cada ayuntament de la terra hi aporti sa gota de treball arroplegant tots los mots usats en sa vila ó comarca, de la secció ó seccions del Diccionari que li haja plagut escullir; fins los vulgars y comuns, qu'en altres afraus son descogneguts y són poden ésser definits tenint à la vista tots llurs sentits y variantis.

Precisament los autors dels diccionaris fins al present publicats, s'han perdut per haver concretat llurs inventaris à la llur regió y al català vivent en llur època, al qual feren una obra fragmentaria è incomplerta; nosaltres, al contrari, anèm per fer la historia de cada paraula, senyalant son origen, lo temps de sua aparició, sus evolucions y sus formes en las distintas comarcas.

Hem de voler pera la nostra llengua multa més sòrt que no té la castellana, puig si la gramàtica de la Academia dóna lloc à creure, racionalment pensant, que sos autors fins la existència descobrén de la ciència filològica, lo diccionari oficial és deficient fins al punt de que en Pereda, qui no escriu pas en xino, s'és vist obligat à posar un vocabulari al final de sus novelas, efecte natural del procedimenti seguit pera la elaboració del vocabulari, en que s'ha procurat adaptar la llengua al criteri dels acadèmics y no aquest al geni d'aquella.

En quant à la gramàtica no'n trobèm nosaltres en aquell cas; puig los estudis d'en Balari, Fabra, Nonell, Grandia y autres, responden als darrers avenços de la filologia y'l futur diccionari hi respondrà també, si Déu vol, estrenantse en lo criteri de no sometre cap regió quan lo cert és que la llengua de Virgili, Ciceró y Horaci no l'usá mai, ni l'enteña lo vulgus, qui ab la descomposició de son parlar, múltiple de formes, dona origen à las novo-latinas.

Ara, té d'ésser lo model y norma de la nostra obra, la hermosa llengua grega, composta de quatre dialectes ben autònoms (y certament no ha enterrat á la fama del gran Homer l'haver escrit no en l'àtic, que fó quin à la fi's so-brepòs als altres, sinó en lo jònic) com la catalana la integran lo valencià, l'mallorquí, l'català oriental, l'occidental y'l rosselloni: si, no respectant las diferencies *legítimes* (perquè las corrupcions s'han de despreciar) volíam uniformarla, nos seguiríam los literats, mes no'l poble, y és ab aquest qu'hem d'estar en contínuu contacte pera que la llengua creixi alimentantse de sa propia substància, conservada molt mellar per lo poble que per la gent de lletres. No pera separarnos de la influència castellana havèm de donar entrada à altra de forasteras; sinó procurar qu'el desenvoluplo de la nostra parla's fassi segons las lleys qu'informan sa propia manera d'ésser.

Aquesta sanitosa expansió de la nostra estimada llengua, aquesta definitiva consolidació de sa admirable renaixença s'han de lograr per complert ab la Gramàtica y'l Diccionari que'n proposèm. Donch ja vos convidó à treballarhi, tothom, que tothom hi cab, en aquesta gran obra. Qui's cança, alcanya; y quan lo nostre entusiasta treball la haja duta à bona fi, hauríam alçat à la Patria un monument incomparable y demonstrat al mon la vitalitat de la rassa catalana y son dret á obtenir de bell nou lo nom y la representació que la feran inmortal en altres temps.

J. P. y T.

Sants de la setmana

Diumenge, dia 25.—La Santíssima Trinitat y sts. Urbà, Bonifaci IV y Greigori VII ps., y Magdalena de Pazzi. Dilluns, 26.—sts. Felip Neri f., y Eleuteri p.—Dimarts, 27.—sts. Joan p. mr., Beda cf. y dr., y Restituta mr.—Dimecres, 28.—sts. Just y Germà bs. y Prian mr.—Dijous, 29.—sts. S. S. Corpus Christi, y sts. Maximí y Maximí bs., y Teodossià mr.—Divendres, 30.—sts. Ferran, Feliu I p., Anastasi b., y Basil y Emilia sa esposa.—Dissabte, 31.—La Mare de Deu Reina de Tots los Sants y Mare del Amor Hermós, y sts. Canci y germs. mrs. Proto s., Petronilla vg., y Angela de Merici fda.

Quaranta horas: continúan à l'Iglésia de Religiosas dominicas de la Presentació y dijous comensa l'Octava del Corpus.

Una viva, com conreuhada de Reys, literats y sabis, ho era en lo segle XV; que

Obran per inhalació dels agents antisèptichs, anti-catarrals y anti-asmatichs que's despenen mèntris van desfentse per la boca. Curan la TOS, REFREDATS, BRONQUITIS, AUFECH, CATARROS, RONQUERA, ABCESSOS PULMONARS, ETC.

Farmacia del autor, Portal del Angel, 21 y 23, Barcelona

SUSCRIPCIÓ pera'l monument al Doctor Robert

Suma anterior 351'50 pessetas.

Joseph Granada, 2.—Marian Peres, 2.—Benigno Lopez Bertrán, 5.—A. M.ª de G., 2.—J. M.ª de G., 1.—Domingo Casanova, 1.—Benigno Dalmau, 2.—Joseph Bonet, 5.—M. J. B., 1.—Francesch Carbó, 1.—Joseph Campabadal, 1.—Sebastià Cardona o'50.—Eudald Roca, 1.—Domingo Teixidó Monguiò, 2.—Antón Abys, 1.—Salvador Moya Burrit, 1.—Pau Nolla, o'50.—Pere Gavaldà, o'50.—Andreu Calero, o'25.—Salvador Fortuny, o'25.—Joseph Gil, 1'00.—Joseph Palau, o'25.

Ramón Gil, o'50.—Carlos Moya Riu, 1.—Manel Gabriel Lladó, o'25.—Joseph Ibañez Fita, o'75.—Joseph Borrat, o'25.—Francesch Durán, o'50.—Joseph Ferré Jaca, o'75.—Francesch Casas, 2.—Tomas Ramón, 1.—Francesch Rigu, 1.—Ramón Vallhonrat, 5.—A. B., 2.—Antón M.ª Boxó, 2'50.—Manel Bonachí, 1.—Joseph M.ª Balart, 2.—Francisco de P. Ixart y Vives, 5.—Joseph Monserat, o'50.—Joan Monserat, o'50.—M. M., 1.

Recaudat per l'Associació «Juventut Catalanista»: Salvador Ventosa, 5.—Joseph Brú y Belari, 5.—Joseph M.ª Font Cabot, 2.—Joseph Pons y Queralt, 1.—Lluís March y Torras, 1.—Candi Monserat, 1.—Ricard Monserat, 2'50.—Pau Punsoda, 1.—J. Simó, 2'50.—Francesch Sabaté, 1.—Ricard Nadal, 1.—E. O., 2

Total: Pessetas 439'25.

Lo recaudat per l'Associació Juventut Catalanista, anteriorment fou de Pessetas, 36'50 qu'anaren ja inclosas en la llista del número 92 y que foren dels senyors següents: Francesch Nel-lo, Antoni Danús, Daniel Solé, Pere Sabaté, Antoni Renau, Antoni Forns, Ezequiel Aguadé, J. M., Joan Perulles, Mingo Aleu, Antón Vallbona, B. M., Antoni Almató, Joaquim Más, Angel Brú. Lo total, donchs, recaudat fins avuy per la Agrupació és de 65'50 pessetas.

Queda oberta la suscripció en la Recacció de Lo CAMP DE TARRAGONA y en las dels demés periódics que vulgan adhesirshi.

NOVAS

Cumplimentant un acord de l'Ajuntament, una nombrosa comisió de regidors, visitá al Consul de Fransa en aquesta ciutat pera donarli'l pésam per la catàstrofe de la Martinica.

Lo Sr. Consul tornà la visita à l'Ajuntament, agrahint en nom de son govern los sentiments expressats per la ciutat de Tarragona, cambiantse ab aquest motiu frases de mútua cordialitat.

Entre variis agricultors, deutors al Ajuntament en concepte de drets de consums, y l'Alcalde, se firmà'l dijous passat un compromís en virtut del que los primers s'obligan à satisfacer à l'Ajuntament sos deutes en quatre plassos y dintre'l terme de dos anys.

Dit conveni deurà esser sotmès à l'aprovació del Municipi, mes tenint en compte l'estat poch floreixent dels agricultors com à conseqüència de las moltes calamitats que demunt d'ells pesan y' poch prèu dels productes, cal esperar que sera acceptada aquesta solució que, à la vegada que garantís'l cobro no apura als deutors pera quins seria molt onerosos satisfacer en aquests moments y d'un sol cop sos deutes.

Ha sigut posat en llibertat provisional en espera de que's converteixi en definitiva per l'aplicació de l'indult, nostre estimat amic D. Enrich Prat de la Riba director de nostre confrare *La Veu de Catalunya*. Ho celebrèm moltissim.

Segons llegim en lo *Diario de Tarragona*, s'tracta de portar à Valls l'esquadró de dracions de Santiago, prenen per pretext que no se'ls hi facilita l'edifici, que fou cotxeria del travia y no s'hi fan las obres necessàries.

Rès, l'eterna qüestió. Vinga gastar diners y més diners l'Ajuntament pera serveys que corresponen à l'Estat. Réparin's los presupostos municipals y's veurà quants y quants diners se gastan en lloguers de edificis que deurian ésser pagats per lo govern central.

Y no cal que'n esforsem massa en fer remarcar això, puig frescos ben frescos estan los sacrificis fets per l'Ajuntament pera facilitar locals ahont hi han instal·lats serveys que cap benefici han reportat.

Publicat l'indult concedit pera la coronació, hi havia dubtes de si hi quedaven compresos en ell los presos per los successos dels Jochs Florals Srs. Sal y Mariné, lo director de *La Veu de Catalunya* Sr. Prat de la Riba y'l de *La Nació Catalana* Sr. Riera.

A gestionar que se'ls hi apliqués l'indult anaren à Madrid los diputats senyors Rusiñol, Domènech y Torres, à qui ajudaren en sa tasca lo Cardenal Ca-

conservar, encar qu'esbarriadas, totes las formes de son temps d'or.

Però aquesta ratificació grandiosa de la vitalitat de la llengua catalana, de cap manera del mon té d'ésser una obra arqueològica; volèm restaurar, sí, però basantnos en la realitat actual, no desenterrant paraules mortas, sinó treyent las vivas dels recòps hont són usadas y presentantlas à amics y enemichs com à joyells en mal hora arreconats.

Y com d'estas n'hi ha en tots los territoris de la llengua, la tasca de restaurar las havém de considerarla una obra nacional, à la que cada ayuntament de la terra hi aporti sa gota de treball arroplegant tots los mots usats en sa vila ó comarca, de la secció ó seccions del Diccionari que li haja plagut escullir; fins los vulgars y comuns, qu'en altres afraus son descogneguts y són poden ésser definits tenint à la vista tots llurs sentits y variantis.

Però aquesta ratificació grandiosa de la vitalitat de la llengua catalana, de cap manera del mon té d'ésser una obra arqueològica; volèm restaurar, sí, però basantnos en la realitat actual, no desenterrant paraules mortas, sinó treyent las vivas dels recòps hont són usadas y presentantlas à amics y enemichs com à joyells en mal hora arreconats.

Y com d'estas n'hi ha en tots los territoris de la llengua, la tasca de restaurar las havém de considerarla una obra nacional, à la que cada ayuntament de la terra hi aporti sa gota de treball arroplegant tots los mots usats en sa vila ó comarca, de la secció ó seccions del Diccionari que li haja plagut escullir; fins los vulgars y comuns, qu'en altres afraus son descogneguts y són poden ésser definits tenint à la vista tots llurs sentits y variantis.

Però aquesta ratificació grandiosa de la vitalitat de la llengua catalana, de cap manera del mon té d'ésser una obra arqueològica; volèm restaurar, sí, però basantnos en la realitat actual, no desenterrant paraules mortas, sinó treyent las vivas dels recòps hont són usadas y presentantlas à amics y enemichs com à joyells en mal hora arreconats.

Y com d'estas n'hi ha en tots los territoris de la llengua, la tasca de restaurar las havém de considerarla una obra nacional, à la que cada ayuntament de la terra hi aporti sa gota de treball arroplegant tots los mots usats en sa vila ó comarca, de la secció ó seccions del Diccionari que li haja plagut escullir; fins los vulgars y comuns, qu'en altres afraus son descogneguts y són poden ésser definits tenint à la vista tots llurs sentits y variantis.

Però aquesta ratificació grandiosa de la vitalitat de la llengua catalana, de cap manera del mon té d'ésser una obra arqueològica; volèm restaurar, sí, però basantnos en la realitat actual, no desenterrant paraules mortas, sinó treyent las vivas dels recòps hont són usadas y presentantlas à amics y enemichs com à joyells en mal hora arreconats.

Y com d'estas n'hi ha en tots los territoris de la llengua, la tasca de restaurar las havém de considerarla una obra nacional, à la que cada ayuntament de la terra hi aporti sa gota de treball arroplegant tots los mots usats en sa vila ó comarca, de la secció ó seccions del Diccionari que li haja plagut escullir; fins los vulgars y comuns, qu'en altres afraus son descogneguts y són poden ésser definits tenint à la vista tots llurs sentits y variantis.

Però aquesta ratificació grandiosa de la vitalitat de la llengua catalana, de cap manera del mon té d'ésser una obra arqueològica; volèm restaurar, sí, però basantnos en la realitat actual, no desenterrant paraules mortas, sinó treyent las vivas dels recòps hont són usadas y presentantlas à amics y enemichs com à joyells en mal hora arreconats.

Y com d'estas n'hi ha en tots los territoris de la llengua, la tasca de restaurar las havém de considerarla una obra nacional, à la que cada ayuntament

Xarop de hipofosfats CLIMENT

La llegítima marca "SALUD"

Srs. Climent y C.—Tortosa.—Molt senyors meus: Lo Nen X. de tres anys, sofria desde més de un any de una escròfularcònica. Cansat d'usar sens cap resultat quantas Emulsions y reconstituyentes se presenten per aquests cassos, vaig ensenyjar los **Hipofosfats Climent**, trobant consol lo pacient ja en el primer frasco y molt prompte la curació completa.—**Dr. Siloniz**, Catedràtic de Barcelona.

Srs. Climent y C.—Tortosa.—Molt senyors meus: Puch assegurarlos qu'en tots los cassos d'**Asthenia** presentats a la meva clínica à causa d'affeccions genitales provinentes de la falta de fixesa de les viscera abdominals (Enteròptosis) lo **Xarop Climent marca SALUD** m'ha donat inmillorables resultats.—**Dr. Gibert**, Especialista en parts y malalties de la dona.

Exigeixis lo llegítim **Xarop Climent SALUD**, únic aprobat per la Real Academia de Medicina de Barcelona, puig s'en expén altre del mateix nom.

COLONIALS Y QUEVIURES DE Joseph Cardona

Fruits colonials y conservas de totes classes. Vins, licors y xampans. Formates, mantega, embutits, ceras, cafés, xacolatas, sures y pastes pera sopà, etc.

Portalet, 1 y Plaça de la Font, 51.—Tarragona.

Maquinaria agrícola, industrial y vinícola

Complert assortit en ferreteria

Marceli Vicenç

APODACA, 27, TARRAGONA
Unich representant en aquesta província de l'important casa de Barcelona, Srs. Ignaci Sanpera y C., constructors d'arades y bògits pera fondas llauradas y demés màquines agrícoles.

LA JOYA DEL CENTRE ESTABLIMENT DE BEGUDAS

JOSEPH RIOLA
22, RAMBLA DE SANT JOAN, 22

Se despatxen tota classe de vins y licors de les més acreditades marcas á preus molt econòmics.

Se serveix a domicili.

BELLOTGERÍA
DE
F. RIGAU

Baixa de Misericòrdia, 14
TARRAGONA

Gran assortit de rillots de totes classes y preus. Taller de compostures.

La Menorquina

PASTELERIA Y CONFITERIA
DE
Ramón Montserrat

Major, 32, cantonada al del Abad
Tarragona

Aquest establiment ofereix al públic y més de tot lo relacionat ab sa classe la especialitat en guirlasses del Pilar y Belgas.—Cafés torrats diariament.—Xerez y Xampany de totes marcas.

Se serveixan bodas y bateigs

Gran fàbrica de braguers
24, Unió, 24

Hernadios (TRENCAFS)

Aquest establiment compta ab los avenguts més moderns y pràctics que la ciència requereix pera la construcció y aplicació de tota classe de braguers y d'aparells ortopèdics.

Especialitat en lo bruguer Articular Regulador Sistema Montserrat y ab lo tractament de les trencadures.

Grans existències en braguerets de goma pera la curació radical de les trencadures congènites y adquirides de l'infància y tot lo concernent a Cirujia y à Ortopedia.

Casa recomenada per tots los senyors metes que dan ocasió de conéixerla, tant per los gèneros de son catáleg com per los preus reduïts.

PERE MONTSERRAT. Unió, 34.—TARRAGONA

BOTIGA DE VARIS GENEROS

DE
J. GÜELL
39, Major, 39.—TARRAGONA

Capas de 3 á 15 duros

Gran existència en capas de classe superior ab elegantes y variades gires á preus de fàbrica.

Ademés hi ha un complert assortit de gèneros pera senyoras y senyors, propis de la present èstació.

Camiseria, sastreria y gèneros de punt.

Mundos, paraguas y cotilles.

Llensols de cotó, de 8 pams ample per 13 y 12 de llàrr, á 10 rals un.

Tancat los dies de festa

39, Major, 39.—TARRAGONA

Emulsió Nadal

ES LA MILLOR

Única que conté un 80% pur de 100 d'oli pur de fetge de bacallà y glicerofosfats y hipofosfats de cals y de sosa. Aprobada y recomenada pel Colegi Medich oficial de Barcelona y analitzat per Dr. Bonet, catedràtic de Farmacia à l'Universitat de Madrid. Es aliment, lleminadura y medicament tònic y estimulant del desenvolupament fisich; aumenta la secreció de la llet; ajuda la creixensa dels ossos y l'increment de les dents; d'efectes positius en les embragues y en l'infància. Es crema clara, blanquísima y la mes agradable (és conserva sempre.)

Cura la tos, catarrus, bronquitis, tisis, espiritus, hinfatisme, raquitisme, debilitat, poore, reumatisme, diabetes etz, etz.

Rebutjar las similars y estrangeras, que no receptan, despatxans ni prenen los bons espanyols. De venda, en totes las farmaciacions.

Déposit: Dr. Andreu L. Gaya Barceloña G. Garcia, Martín y C. y Fernandez, 4, Madrid y en totes las capitals y poblacions importants, M. Nadal, Tarragona.

Pianos

convencionals, desde 10 pessetas al mes.

S'afinan y componen tota mena de instruments de música á preus reduïts.

Antich y acreditat magatzem de música de

de les acreditadas fàbricas de Chassaigne frères, Ortiz y Cussó.

Armoniums y tota classe d'instruments de música.

Se'n llogan de nous y usats á preus

ANTONI ICART Y ALASA

23, San Agusti, 23.—TARRAGONA.—23, San Agusti, 23

Lo Dr. J. Jordán

DENTISTA

Té l'honor d'offerir á sos nombrosos clients y al públic en general, lo **Gabinet Odontològich** que ab los millors avensos de la **Odontologia** moderna ha establest á

Barcelona, Passeig de Gracia, 4, 1er

(cantonada al carrer de Caspe, junt als teatres Tivoli y Novetats) y fentlos hi així mateix avinent que opera tots los dilluns á REUS en sa antiga clínica dental

Plaça de Prim, núm. 2, primer pis
DE LAS 9 DEL MATÍ Á LAS 5 DE LA TARDE

Labors agrícolas á vapor

En la Redacció y Administració de *L'Art del Pàges, Príncepsa, 11, principal, 1.º, Barcelona*, se donarà rahó de les condicions econòmiques pera desfondar terrenos pera'l cultiu de vinya y altres plantas, per medi dels aparatos més perfeccionats que's coneixen fins avui.

Per informes dirigir-se á D. Francisco X. Tobella, qui facilitarà notas de preus per desfondar desde un á tres pams de fondaria.

Darán rahó á l'Administració d'aquest setmanari.

Calefacció per petroli

Economia Comoditat

BON CALOR SENS OLOR
Higiene ni perill

Calorifer DITMAR

PR. 15 PESSETAS PER TOTA ESPANYA

MARIÁN CLANXET
Carrer de la Unió, 14, Tarragona

Farmacia Plana

al costat de la antiga
CASA FIGUERAS REAL, 6.—Tarragona

Provista de medicaments moderns adquirits d'origen.—Complert assortit de medicació pera curas antisèpticas.—Especialitat naçional y extrangeras.

Ayuas minero-medicinals
TARRAGONA

TOTHOM FOTÓGRAF

Á LA CASA DE DROGAS Y PRODUCTES QUÍMICOS

DE SEBASTIA CARDONA

Trobaràs los aficionats á la fotografia un assortit complet de cambras, trespeus, cubetes, prempses estereoscòpicas y bany viratge combinat

Depositari del paper brillant Gelatina citrat de plata y albumina marca "Tambours".

Cambra instantànea. Llamp exprés

Periscope-Delta diafragma iris

Exprés mínim 6 1/2, 9 1/2, 12 1/2, 15 1/2, 18 1/2, 21 1/2, 24 1/2, 27 1/2, 30 1/2, 33 1/2, 36 1/2, 39 1/2, 42 1/2, 45 1/2, 48 1/2, 51 1/2, 54 1/2, 57 1/2, 60 1/2, 63 1/2, 66 1/2, 69 1/2, 72 1/2, 75 1/2, 78 1/2, 81 1/2, 84 1/2, 87 1/2, 90 1/2, 93 1/2, 96 1/2, 99 1/2, 102 1/2, 105 1/2, 108 1/2, 111 1/2, 114 1/2, 117 1/2, 120 1/2, 123 1/2, 126 1/2, 129 1/2, 132 1/2, 135 1/2, 138 1/2, 141 1/2, 144 1/2, 147 1/2, 150 1/2, 153 1/2, 156 1/2, 159 1/2, 162 1/2, 165 1/2, 168 1/2, 171 1/2, 174 1/2, 177 1/2, 180 1/2, 183 1/2, 186 1/2, 189 1/2, 192 1/2, 195 1/2, 198 1/2, 201 1/2, 204 1/2, 207 1/2, 210 1/2, 213 1/2, 216 1/2, 219 1/2, 222 1/2, 225 1/2, 228 1/2, 231 1/2, 234 1/2, 237 1/2, 240 1/2, 243 1/2, 246 1/2, 249 1/2, 252 1/2, 255 1/2, 258 1/2, 261 1/2, 264 1/2, 267 1/2, 270 1/2, 273 1/2, 276 1/2, 279 1/2, 282 1/2, 285 1/2, 288 1/2, 291 1/2, 294 1/2, 297 1/2, 300 1/2, 303 1/2, 306 1/2, 309 1/2, 312 1/2, 315 1/2, 318 1/2, 321 1/2, 324 1/2, 327 1/2, 330 1/2, 333 1/2, 336 1/2, 339 1/2, 342 1/2, 345 1/2, 348 1/2, 351 1/2, 354 1/2, 357 1/2, 360 1/2, 363 1/2, 366 1/2, 369 1/2, 372 1/2, 375 1/2, 378 1/2, 381 1/2, 384 1/2, 387 1/2, 390 1/2, 393 1/2, 396 1/2, 399 1/2, 402 1/2, 405 1/2, 408 1/2, 411 1/2, 414 1/2, 417 1/2, 420 1/2, 423 1/2, 426 1/2, 429 1/2, 432 1/2, 435 1/2, 438 1/2, 441 1/2, 444 1/2, 447 1/2, 450 1/2, 453 1/2, 456 1/2, 459 1/2, 462 1/2, 465 1/2, 468 1/2, 471 1/2, 474 1/2, 477 1/2, 480 1/2, 483 1/2, 486 1/2, 489 1/2, 492 1/2, 495 1/2, 498 1/2, 501 1/2, 504 1/2, 507 1/2, 510 1/2, 513 1/2, 516 1/2, 519 1/2, 522 1/2, 525 1/2, 528 1/2, 531 1/2, 534 1/2, 537 1/2, 540 1/2, 543 1/2, 546 1/2, 549 1/2, 552 1/2, 555 1/2, 558 1/2, 561 1/2, 564 1/2, 567 1/2, 570 1/2, 573 1/2, 576 1/2, 579 1/2, 582 1/2, 585 1/2, 588 1/2, 591 1/2, 594 1/2, 597 1/2, 600 1/2, 603 1/2, 606 1/2, 609 1/2, 612 1/2, 615 1/2, 618 1/2, 621 1/2, 624 1/2, 627 1/2, 630 1/2, 633 1/2, 636 1/2, 639 1/2, 642 1/2, 645 1/2, 648 1/2, 651 1/2, 654 1/2, 657 1/2, 660 1/2, 663 1/2, 666 1/2, 669 1/2, 672 1/2, 675 1/2, 678 1/2, 681 1/2, 684 1/2, 687 1/2, 690 1/2, 693 1/2, 696 1/2, 699 1/2, 702 1/2, 705 1/2, 708 1/2, 711 1/2, 714 1/2, 717 1/2, 720 1/2, 723 1/2, 726 1/2, 729 1/2, 732 1/2, 735 1/2, 738 1/2, 741 1/2, 744 1/2, 747 1/2, 750 1/2, 753 1/2, 756 1/2, 759 1/2, 762 1/2, 765 1/2, 768 1/2, 771 1/2, 774 1/2, 777 1/2, 780 1/2, 783 1/2, 786 1/2, 789 1/2, 792 1/2, 795 1/2, 798 1/2, 801 1/2, 804 1/2, 807 1/2, 810 1/2, 813 1/2, 816 1/2, 819 1/2, 822 1/2, 825 1/2, 828 1/2, 831 1/2, 834 1/2, 837 1/2, 840 1/2, 843 1/2, 846 1/2, 849 1/2, 852 1/2, 855 1/2, 858 1/2, 861 1/2, 864 1/2, 867 1/2, 870 1/2, 873 1/2, 876 1/2, 879 1/2, 8